



Posudek oponentky magisterské diplomové práce

Lukáš Nečina: Plnění slibů mexického prezidenta Obradora v oblasti ekonomického programu

Práce Lukáše Nečiny si klade dvě výzkumné otázky: Daří se mexickému prezidentovi Andrésí Manuelu Lópezovi Obradorovi naplňovat sliby ze svého ekonomického programu? Které politické kroky pro naplnění svých ekonomických programových priorit mexický prezident podniká? (s. 3). Výzkumné téma plnění slibů v Latinské Americe považuji za velice zajímavé, proto mě trochu mrzí, že autor k jeho výzkumu zvolil pouze deskriptivní výzkumné otázky, a nemá větší ambice než fact-checking u několika málo, byť významných ekonomických slibů prezidenta Obradora.

Práce postupuje od kontextuálního představení situace v Mexiku a prezidenta samotného, což kvituji, přes teoretickou kapitulu představující koncept volebního slibu a koncept neoliberalismu, po samotnou analýzu, které je věnována většina práce. Bohužel, teoretická kapitola je slabá. Autor sice text situuje do výzkumu plnění slibů, což je plnohodnotná politologická disciplína, literaturu o plnění slibů ovšem zpracovává povrchně, v podobě odkazu na definici slibu Terry Royed. Dávalo by přitom smysl teorii plnění slibů lépe spojit se zkoumaným kontextem, který je specifický, a autor měl dle mého názoru zpracovat teoretická očekávání spojená s plněním slibů prezidenta Obradora v daném kontextu – jaký přístup a schopnost plnit sliby je možné očekávat u populistického lídra? Jakým překážkám mohou čelit prezidenti v prezidentských režimech při snaze prosadit svůj politický program? Jak plnění slibů ovlivňuje ekonomická situace a vnější faktory? Tato témata dle mého názoru měla být v teoretické kapitole debatována, aby práce měla přidanou politologickou hodnotu.

Druhý problém teorie, který se prolíná do analytické kapitoly, souvisí s konceptem neoliberalismu. Autor v teoretické kapitole představuje koncept neoliberalismu a jeho jednotlivé prvky na základě rešerše akademické literatury. V analytické kapitole pak sleduje, jestli v realitě došlo k oslabení těchto prvků politikami prezidenta Obradora. U populistických politiků ovšem význam konceptů, které používají, nemusí odpovídat akademickému slovníku. Mohou mít jiný význam, který populist je schopen předat svým voličům, ti jej chápou a v případě, že daného politika posléze ve volbách trestají či odměňují, pravděpodobně budou pracovat se sdíleným politickým výrazem daného pojmu než s tím, jak je koncept definován v akademické sféře.

Proto bych chtěla autora poprosit, aby v rámci obhajoby uvedl, jestli a jak se liší koncept neoliberalismu ve slovníku Obradora od akademické konceptualizace, kterou představil, a zda by tato odlišnost mohla vést k odlišnému hodnocení splnění slibu týkajícího se neoliberalismu.

Z metodologického hlediska autor nenásleduje metody, které byly na tomto výzkumném poli vypracovány. Obvykle jde o kvantitativní výzkumy velkého množství slibů a jejich plnění, zkoumání, jaké vlastnosti stran, kontextu či slibu samotného pomáhaly či oslabovaly jejich šanci na splnění. To samo o sobě bych



nechápana jako velký problém, ovšem bylo by dobré, kdyby autor dostatečně vysvětlil, jaký postup pro extrakci slibů z programu, a jejich následné hodnocení jako splněných/nesplněných, použil.

V otázce extrakce slibů – autor představuje několik slibů, které by dle definice Terry Royed neuspěly jako dostatečně objektivní. Příkladem budiž např. slib spojený s chudými obyvateli: (...)“*Dáme přednost zranitelným a vyvlastněným. Pro dobro všech, chudých především*“. (...)“*Pokud jde o blaho našich lidí, plánum je bojovat proti chudobě a marginalizaci jako nikdy předtím v historii*“. (...)“*Stát se postará o snižování sociálních nerovností, sociální spravedlnost nebude nadále vytěsňována z vládní agendy. Ti, kdo se narodí chudí, nebudou odsouzeni zemřít chudí*“. Co přesně je obsahem slibu, který je poměrně vágní a slibuje v podstatě jen větší pozornost lidem žijícím v chudobě (bez slibu konkrétních programů nebo výsledků, které by byly měřitelné). Autor pak plnění slibu v podstatě hodnotí na základě statistik o nárůstu míry chudoby v zemi. To lze chápat jako rozumný přístup, ale přesto se mi vkrádá myšlenka, zda nejde o nadinterpretaci vágního slibu.

Autor slibu – v tomto případě prezident Obrador – z definice má výzkumníkovi poskytnout vodítko, jak jeho splnění posuzovat. Mělo by být jasné, jestli autor slibu slibuje aktivitu (jejíž provedení bude hodnoceno) nebo výsledek (způsobený např. kombinací více aktivit). Výzkumník by potom měl pouze následovat tato vodítka a určit, zda byl slib naplněn slíbenou aktivitou nebo, zda došlo ke kýženému výsledku. Autor při hodnocení plnění jednotlivých slibů dělá obojí – u každého slibu uvádí jak kvantitativní komparativní ukazatele, tak dostupné informace o různých možnostech interpretace toho, co daný slib mohl znamenat. V těchto pasážích pak nerozlišuje kvalitu a možnou zabarvenost informací (informace od novinářů, statistiky, think-tanky). Závěrečné zhodnocení slibu obvykle vyvozuje z dostupných statistik a musím uznat, že na základě informací, které autor předkládá, bych dané sliby hodnotila stejně.

Není ale zřejmé, jak moc hodnocení odpovídá tomu, jak byl slib myšlen jejich původcem. Proto mi přijde, že autor měl v metodologické kapitole lépe popsat, jak a proč bude vypadat proces hodnocení plnění slibů.

Za poněkud problematický (vyplývající z nejasné práce s definicí slibu) pak považuji postup, kdy autor nejprve teoreticky – na základě odborné literatury – nadefinuje, co je neoliberalismus, a poté se na jeho jednotlivé prvky zaměřuje a ukazuje, zda byly Obradorovou aktivitou či výsledky jednotlivé jeho prvky oslabeny. Jak jsem psala výše, nejsem si jistá, jestli v tomto případě není přístup trochu odtržen od politické reality.

Autora bych chtěla požádat, aby v rámci obhajoby kromě vyjádření se ke kritickým poznámkám zodpověděl následující otázky:

Je možné na základě informací, které uvádíte, vyvodit, jaké kontextuální a vnější faktory působící v období Obradorova vládnutí měly pozitivní či negativní vliv na jeho schopnost plnění slibů?

Jak plnění slibů nahrává/komplikuje fungování politického systému Mexika, konkrétně to, že jde o prezidencialismus?

Práce dle mého názoru má silné i slabší stránky. Mezi silné stránky řadím shromáždění velkého množství informací týkajících se vládnutí prezidenta Obradora a korektní popis jeho snah ve vztahu k programovým slibům. Mezi slabší stránky patří ateoretičnost práce, její malý analytický potenciál, a práce



s konceptem slibu, který mohl být propracovanější a lépe napojený na to, co je ve studiu slibů standardní.

Na základě řečeného práci Lukáše Nečiny doporučuji k obhajobě s hodnocením D – uspokojivě.

V Hradci Králové, 21. 8. 2023

Mgr. Petra Vodová, Ph.D.